

PRVNÍ VÝSTUPY Z VÝZKUMNÉ STUDIE 2021–2024

Problémové chování, disociativní symptomy a empatie u dětí, které byly adoptovány v kojeneckém věku z ústavní péče a z pěstounské péče v České republice

Naše studie byla zaměřená na sociálně-emocionální vývoj dětí ve věku 6 – 9 let se zkušeností odloučení od matky po porodu a narušené péče primárních pečovatелů v kojeneckém období. Studie byla schválena etickou komisí Všeobecné fakultní nemocnice, Na Bojišti 1, 128 08 Praha 2.

Studovali jsme

Problémové chování, disociativní projevy a empatii, schopnost odložit prospěch a afektivní reakce v sociální interakci s postavou učitelky a s matkou. V současné době jsou zpracovány výstupy z dotazníkové části. Částečné výstupy byly publikovány ve významném zahraničním vědeckém časopise Attachment and Human Development. Citujte: [Winnette, P., & Abramson, L. \(2025\). Behavioral problems, dissociative symptoms, and empathic behaviors in children adopted in infancy from institutional and foster care in the Czech Republic. Attachment & Human Development, 1–25.](#) Článek ve formátu PDF najdete na webu Natamy.

Podařilo se nám zapojit celkem 73 dětí z celé republiky

První skupinu tvořily děti, které byly po narození opuštěny svými biologickými matkami a následně umístěny v kojeneckém ústavu, děti které byly také po narození opuštěny matkami, ale byly umístěny v přechodné pěstounské péči. Tyto děti byly všechny úspěšně adoptovány ve věku 3 – 15 měsíců (nebo umístěny v dlouhodobé pěstounské péči), kde žily do doby konání výzkumu. Třetí skupinu tvořily děti, které od narození do doby výzkumu žily po celou dobu v rodině se svými biologickými rodiči. Protože jsme se chtěli zaměřit na dopad specifické rané zkušenosti dítěte ve vztahu s rodičem nebo primárním pečovatelem na pozdější sociálně-emocionální vývoj, zahrnuli jsme do studie pouze děti, které neměly jiné adverzní či traumatické zkušenosti, snížené kognitivní schopnosti nebo omezení. Vzhledem k tomu, že jak péče kojeneckých ústavů, tak péče přechodných pěstounů v České republice je na velmi vysoké úrovni, a naplňuje fyzické potřeby dětí a poskytuje vynikající zdravotní péči, předpokládáme, že výstupy studie budou ve značné míře odrážet dopad zkušenosti dětí s primárními pečovateli v raném věku.

Použili jsme následující metody

Strukturovaný anamnestický dotazník, BAC-C, BPM-P, CDC, EQ

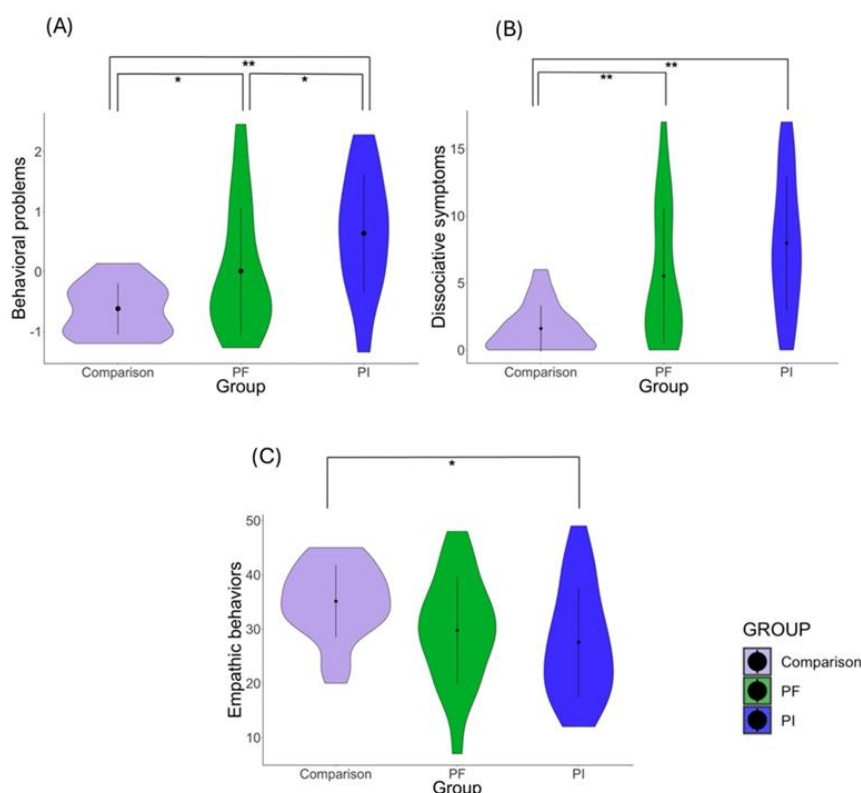
Experiment Teacher Task, Marshmallow Test, Tři situace s dítětem a rodičem

Výsledky a závěry

Problémové chování se projevuje jako obtížné, destruktivní, obrácené navenek nebo dovnitř. Může se jednat o agresi, úzkost, depresi, ADHD projevy a podobně. Naše výstupy ukazují, že děti, které byly v kojeneckém věku umístěny v ústavní péči nebo zažily střídání ústavní a pěstounské péče, a neměly stabilního, citlivého primárního pečovatele prvních 3-15 měsíců, projevují ve věku 6–9 statisticky významně vyšší míru problémového chování než děti, které byly v přechodné pěstounské péči a než děti, které vyrůstaly se svými biologickými rodiči.

Disociativní symptomy se týkají nejčastěji post-traumatických zkušeností. Jedná se o narušení paměti, zdravého rozvoje smyslu sebe sama, a koherentního stavu mysli. Naše výstupy ukazují, že děti, které prožily 3–15 měsíců v kojeneckém ústavu nebo vystřídalaly péči ústavu a pěstounskou péči, mají signifikantně vyšší skóre v oblasti disociace než děti, které žily s biologickými rodiči. Děti, které byly umístěny v pěstounské péči, vykazují skóre uprostřed, ale významně se neliší od dětí ze skupiny se zkušeností kojeneckých ústavů. Výsledek může být ovlivněn relativně malým počtem účastníků, ale také může ukazovat na to, že odloučení od matky a další změny pečovatелů mají specifický vliv na tuto oblast sociálně-emocionálního vývoje.

Empatie znamená, že je dítě schopno se emocionálně vcítit do druhého člověka, kognitivně pochopit situaci druhého a chovat se tak, aby to bylo druhým lidem prospěšné. Naše výsledky ukazují, že děti s ranou zkušeností ústavní péče nebo strádání ústavní a pěstounské péče projevují signifikantně nižší úroveň empatie a empatického chování než děti z biologických rodin. Děti, které zažily péči v jedné pěstounské péči a pak osvojení nebo dlouhodobou pěstounskou péči, se umístily uprostřed, tedy projevovaly více empatie než první skupina a méně empatie než třetí skupina, výsledky nebyly signifikantní.

Výstupy: Problémové chování, disociativní symptomy a empatie u dětí ve věku 6-9 pod vlivem raných sociálně-emocionálních zkušeností s primárními pečovateli (PI = děti se zkušeností institucionální péče, PF = děti, které byly umístěny v jedné přechodné pěstounské péči, comparison = děti, které žily ve své biologické rodině)

Závěry

Výstupy studie potvrzují, že změny pečovatelů v kojeneckém věku bez dalších traumatických zkušeností mohou negativně ovlivnit chování a sociálně-emocionální vývoj dětí i mnoho let po úspěšném osvojení nebo dlouhodobé pěstounské péči. Nicméně, přechodná pěstounská péče může mít signifikantně pozitivní význam.

Děkujeme všem kolegům a příznivcům vědy za pomoc při získávání účastníků, spolupracovníkům a rodinám a dětem! Těšíme se na další spolupráci při dalších studiích.